

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

Všem našim čtenářům přejeme příjemné prožití svátků velikonočních - svátků jara.

Vycházíme již jedenáctý rok

Letošním prvním číslem zahajujeme jedenáctý ročník vydávání našeho Zpravodaje. Široký tematický okruh, který pokrylo uplynulých deset ročníků neumožňuje na této stránce jeho analýzu. Snad jen pokus o zběžný popis některých částí této tematické mozaiky.

K její pestrosti přispěly desítky autorů. Mezi nimi rozhodujícím způsobem náš neplodnější a neúnavný autor Cyril Kříž. Jeho rozsáhlý přínos k mapování historie česko-italských vztahů, jejich zasazení do širších dobových souvislostí a jejich čtivé podání na našich stránkách se stalo trvalou hodnotou. Přispívá k překonání mezer v povědomí naší veřejnosti o jejich bohaté a dlouhé historii a vlivu na utváření společné evropské identity.

Ve druhé polovině uplynulého desetiletí se do tohoto úsilí zapojila Irena Bukačová, jeho blízká spolupracovnice a spoluautorka obsáhlé monografie „Známe se více než jedenáct století“, jejíž vydání se naše Společnost ujala. Zdokumentované výňatky této monografie i samostatné články v jejím podání dále rozšiřují tematický záběr Zpravodaje a jsou inspirací a zdrojem informací pro ty naše čtenáře, kteří s nimi chtějí dále pracovat.

Jedenáctidílný seriál „Italské chuťovky“ Anny Kokinové umožnil neobvykle zajímavým a barvitým způsobem našim čtenářům nahlédnout do různých míst Itálie a způsobu života jejich obyvatel. Doufáme, že v této oduševnělé formě esejí o italských realitách bude pokračovat a že se k ní přidají další autoři.

Mezi autory, kteří výrazně ovlivnili profil Zpravodaje, patří i předseda brněnské pobočky naší Společnosti Pavel Balcárek, erudovaný odborník Moravského zemského archivu v Brně, který v minulém roce uskutečnil již desátý studijní pobyt v Českém historickém ústavu v Římě, pokaždé spojený s bádáním ve vatikánské knihovně. Jeho obsáhlé články v minulém roce umožnily mimo jiné interpelaci našeho člena, poslance Stanislava Fischera na ministra kultury Jandáka v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a přispěly k zabránění tomu, aby se národní kulturní památka Špilberk, úzce spjatá s bojem Italů za liberální a demokratická práva národů, nestala luxusním hotelem.

Stránky Zpravodaje byly obohacovány i inspiračními články účastníků vzájemných výměn v rámci partnerských vztahů mezi městy a školami, jazykovým koutkem i receptářem italských pochoutek a pokud by nám to místo dovolovalo mohli bychom pokračovat v popisu mozaiky, kterou naše stránky v minulém desetiletí představovaly.

Dnešním číslem zahajujeme sérii článků Ireny Bukačové „Knihy a lidé“, věnovanou vzájemné knižní produkci a do budoucna bychom rádi zveřejňovali více článků k současným vztahům i italským realitám. To však záleží na našich dalších autorech, které rádi vítáme. Do příštích let si přejeme, aby Zpravodaj dále plnil funkci spojovacího článku se všemi členy, příznivci a zainteresovanými institucemi a aby byl prostřednictvím neustále doplňovaných kolekcí dosud vydávaných čísel ve všech krajských knihovnách využíván i naší širší veřejností.

Rostislav Pietropaolo

Recenze – Aldo A. Mola: Biografie Silvia Pellica

(1. část)

Publikace Aldo Alessandra Moly¹ neobsahuje pouze biografii Silvia Pellica (1789–1854), známého italského vlastence, karbonáře, spisovatele, básníka a dramatika, úzce spjatého osmiletým pobytem ve vězení na Špilberku s Brnem, a též zejména jeho slavným dílem „Z mých vězení“ („I miei prigionii“), ale i edici moralistického spisku Pellicova „O povinnostech“ („Dei Doveri“), jenž sehrál vedle obdobné práce Giuseppe Mazziniho (1805–1872) v dějinách italského „Risorgimenta“ velikou úlohu. Záslužná práce, v níž najdeme v příloze též některé nové dokumenty k Pellicovi, uzavírá doslov Giovanni Rabbia, prezidenta Nadace spořitelny v Saluzzu, rodném městě Pellicově, jež je sponzorem této publikace.

V první kapitole, věnované Pellicově biografii před jeho uvězněním na Špilberku, nám Aldo Mola přibližuje zejména triumfální úspěch Pellicovy Francesky da Rimini v královském divadle v Miláně 18. 8. 1815 a jeho novinářskou působnost v redakci „Conciliatore“ v Miláně, kdy milánský gubernátor kontroluje, zda Pellicovy články nejsou namířeny proti rakouské vládě. Třicetiletý Pellico v tomto období miluje provdanou a manželem tyranizovanou představitelku svého dramatu Francesky da Rimini Terezu Gegiu Bartalozzi, řečenou Marchioni. V tomto období získává Pietro Maroncelli Pellica pro tajnou organizaci karbonářů (v létě 1820), usilující o nezávislost Itálie na Habsburcích. Pellicův otec monarchistického zaměření i jeho bratr Francesco, jenž byl jezuitským knězem, a nakonec i obě Pellicovy sestry, jež skončily taktéž v jezuitském řádu, tuto skutečnost nesly velice nelibě. Karbonáři se shlíželi v piemontské dynastii v Karlovi Albertovi Savojském z Carignana, s bohatou a odvážnou piemontskou aristokracií, měšťanstvem, toužícím po svobodě, a vojskem, obdivovaným již Napoleonem Bonapartem. Byli ochotni položit v boji proti cizí nadvládě život. První represe proti karbonářům byly spjaty s Fraffa Polesine u Bologne, kde si 11. 11. 1818 na schůzce u Eleny Monti, manželky francouzského generála d'Armanda, karbonáři připsali na oběd na Napoleonova syna,

vévodu z Reichstadtu. Po dvou dnech byli účastníci tohoto setkání zatčeni, vyšetřováni v absurdním procesu, který byl zahájen 9. 12. 1819. První rozsudky následovaly 29. 10. 1821. Pellico byl zatčen 13. 12. 1820 a 18 měsíců strávil ve vězení v Miláně a Benátkách. Tribunál v Benátkách ho odsoudil 2. 2. 1822 k smrti. Císař trest „milostivě“ zmírnil na 15 let těžkého žaláře na Špilberku. Tyto všechny skutečnosti popisuje Pellico (včetně amputace nohy svého přítele, s nímž sdílel jednu celu, spisovatele a hudebníka Pietra Maroncelliho 19. 6. 1828) ve svém proslulém díle „Z mých vězení“ (česky vyšlo v Praze v roce 1892). Po osmi letech žaláře podepsal císař František I. 27. 7. 1830 dekret, v němž Pellicovi, Maroncellimu a Tonelliemu udělil milost. Již dva roky po svém propuštění vydává Pellico v říjnu 1832 v Miláně svoje „Le mie prigionii“, jimž se dostalo obrovské popularity po celé Evropě. Mola uvádí, že již v roce 1952 podle biografie Pellico od Marino Parettoho existovalo na 260 jejich překladů do cizích jazyků proti 55 překladům taktéž velmi populárních „Promessi sposi“ („Snoubenci) od Alessandra Manzoniho, současníka Pellicova. Mola srovnává v Pellicově biografii (srov. S 150–166) též jednotlivé edice „Le mie prigionii“ z let 1832–2004. V tomto roce vydává Mola (taktéž s podporou prezidenta Nadace spořitelny v Saluzzu Giovanni Rabbia) její faksimilovou edici, a to podle rukopisu z Muzea národního obrození v Turinu (Museo Nazionale del Risorgimento di Torino). Tvrdí, že rukopis z tohoto muzea, nadepsaný „Le mie prigionii, memorie di Silvio Pellico da Saluzzo“, vykazuje nevěřitelských cca 2 tisíce odchylek (zejména díky cenzuře) od edice z roku 1832 i od edicí následujících, přejímajících mnohdy nekriticky texty tohoto prvního vydání od Giovanni Bocca. Mola podtrhuje tu skutečnost, že Pellico se ve špilberském vězení obrátil na katolickou víru (velký vliv na něj měla v pozdějších letech i orientace jeho sourozenců na jezuitský řád). Zůstává však i po propuštění z vězení přesvědčeným karbonářem, jenž příslušnost k této organizaci považuje za otázku své cti (složil přece karbonářský slib, že bude usilovat o svobodu Itálie i s nasazením vlastního života). Mola též předepisá, že bude třeba ještě více prozkoumat, jakou úlohu sehráli v otázce předjaří italského národního obrození („protorisorgimenta“) piaristé v Itálii. Velkou pozornost věnuje v kapitole „Prorok Evropy národů“ („Il profeta dell'Europa delle nazioni“, srov. s 167–204 dílka „O povinnostech lidí“ (Dei

doveri degli uomini"), které vydal počátkem roku 1834 s Giuseppem Boccou vlastním nákladem. Edici tohoto spisku Mola přináší v předposlední části své knihy (srov. s. 205–260). Zatímco v knize „Z mých vězení“ vyjádřil Pellico svou horoucí lásku k Itálii a k Piemontsku, v „Povinnostech“ ukázal svou schopnost „pensare in europeo“ – myslet evropsky. Bojoval v nich – podle Moly – proti nastupujícímu materialistickému internacionalismu ve jménu opravdového humanismu, v němž musí mít své místo též národ se svým náboženstvím, zákony, zvyky, jazykovou identitou, původem, slávou, nadějami bolestmi apod. V tom se shodoval s názory Alessandra Manzoniho, jenž konkretizoval svůj názor na národ již v roce 1821. V tomto duchu začal potom v roce 1848 italský národ svůj osvobozenecý boj proti rakouské nadvládě. Když posléze po téměř třiceti letech, v roce 1860 v Turině Viktor Emanuel II. Savojský oznámil v parlamentu, že „italský lid konečně překonal starý lokální patriotismus“, nová éra Itálie byla založena nikoliv na Itálii z doby antického Říma, či středověku, ale stala se Itálií Italů, spočívající na autonomii obcí a provincií (krajů), sloupů národa, zásadách, proklamovaných již Pellicem. Pellico zdůrazňuje, že jeho Evropa má antické kořeny – v křesťanství a ve světě řecko-latinském, na rozdíl od názorů Giuseppe Mazziniho, vyjádřených v jeho obdobné práci „O povinnostech člověka“ („Doveri dell' uomo“, 1841–1860), v níž Mazzini kritizuje politiky, kteří by chtěli z Itálie učinit federaci různých států. Pellicovy „Doveri“, v nichž vyzdvihuje smysl pro pořádek a souvislosti, lásku k rodičům, respekt ke starým osobám, předkům a vůbec k lidem, lásku sourozeneckou, k vlasti, pravdě, a to vše na křesťanských principech, se dočkaly daleko většího rozšíření a uznání v tehdejší Evropě než pozdější spisek Mazziniho, který ostatně na Pellica navazoval. Pellico v nich definoval, jak má vypadat opravdový patriot, jenž plní své povinnosti vůči vladaři (státu), povinnosti vojenské a civilní. Úkol opravdového vlastence nespočívá v hromadění vlastního bohatství, ale v usilování o čest, prosperitu vládců a lidí. V případě potřeby je třeba za vlast položit i život. Je však třeba vést pouze války obranné, nikoliv agresivní, zaměřené proti ostatním národům! Velký úspěch měl jeho spisek zejména ve Francii. Pellico napsal též dvě nové tragédie, „Tomassa Mora“ a „Corradina“. Třicátá léta se vyznačují řadou útoků na Pellica, zosířenou cenzurou jeho děl, které vyústily v roce

1838 zákazem publikování jeho autobiografie, na níž pracoval již celou řadu let. V roce 1834 dostal nabídku od francouzského krále Ludvíka Filipa Orleánského, aby se stal v Paříži vychovatelem jeho syna. Odmítl ji nejenom kvůli rodičům a lásce ke své rodné vlasti, ve hře byly již jeho velice přátelské styky s markýzem Carlo Giuseppem Tancredi Falettim di Barolo a zejména s jeho paní Giulii Viturnii Francescou, roz. Colbert di Maulévrier (1785–1864). Tato manželská dvojice jej naprosto fascinovala. Znal se s nimi již od listopadu 1832 a stal se v jejich turinském paláci sekretářem a knihovníkem. Po smrti markýze (v září 1838), jenž patřil k zakladatelům zednářské lóže v Turině a byl velice literárně činný (v závěti odkázal Pellicovi svůj kalamář a vybídl jej, aby pokračoval v národněobrozenské práci), se Pellico ještě úžeji přimknul k jeho manželce, která podporovala všechny jeho literární počiny. Autor této recenze předal Aldo Molovi na karbonářské konferenci ve Fratta Polesine v listopadu v minulém roce svazek xerokopíí neznámých dopisů (10 ks) a milostných básní (18 ks) adresovaných Silviemu markýze Giulii z let 1833–1847 z fondů pražského Národního archivu (z rodinného archivu Toskánských Habsburků), které dokumentují horoucí city Pellica k markýze. Mola v souvislosti se zaopatřením Pellica v paláci markýzy di Barolo v Turině připomíná podobný osud Pellicova staršího souputníka – Giacomma Casanovy (1725–1798), jenž skončil jako archivář a knihovník na zámku v Duchcově v Čechách u hraběte Josefa Valdštejna-Vartenberga.

Pavel Balcárek
(dokončení v příštím čísle)

¹ Aldo A. Mola: *Silvio Pellico. Carbonarom cristiano e profeta della nuova Europa. Postfazione di Giovanni Rabbia. Ed. Tascabili Bompiani, Milano, settembre 2005, 319 s.*

Italské knihy v českých knihovnách

Jedním z nejčastějších způsobů setkávání dvou kultur oddělených Alpami byly knihy. Umožňovaly dlouhodobé a trvalé působení myšlenek, které vznikaly v odlišném prostředí a v rozdílném kulturním kontextu. S nimi souvisela celá řada va-

zeb, počínaje knižním obchodem, přes nakladatele, tiskaře, případně překladatele až po samotné čtenáře. V našem příspěvku se pokusíme zamyslet nad tímto podstatným tématem vzájemných italsko-českých vztahů. Nevstupujeme však na nezmapovaný terén, protože knižní kultura bylo věnováno mnoho zajímavých studií, odborných článků a výstav, které dokládají dlouholeté badatelské úsilí.

Kromě italských knih, přivezených z Apeninského poloostrova různými cestami do Čech, najdeme v knihovnách vzácně také italské knihy (italica) vytištěné v Čechách. Nejbohatší skupinu s velmi dynamickým vývojem tvoří knihy italských autorů vydané v českých zemích v překladech.¹ Zde jen připomeneme, že první kniha italského autora – „Kronika Trojanská“ (v latině) byla vytištěna v Plzni. Početná jsou rovněž díla s italskou tematikou z pera českých autorů.

Naproti tomu knihy psané v italštině a zabývající se českou tematikou (italská bohemika) tvoří poměrně skromnou skupinu a úplnou vzácností byly v minulosti též české knihy tištěné v Itálii.² Skromným doplňkem jsou české knihy vydávané v Itálii exilem ve druhé polovině 20. století. Překlady děl českých autorů do italštiny vydávané v Itálii, během posledních padesáti let dosáhly rovněž úctyhodného počtu, zvláště díky italským bohemistům.

Italská díla v českých fondech můžeme posuzovat z několika hledisek, jednak jako díla italských autorů, tedy i jazykově neitalská, převážně latinská, tak díla italsky psaná. Nejprve se italština objevuje v rukopisech a brzy pak v tištěné podobě.³ Zajímavé jsou rovněž typografické a ikonografické motivy italské v české knize. Všem skupinám knižní kultury bychom se rádi věnovali v našem seriálu „Knihy a lidé“.

Italica v zámeckých a klášterních knihovnách

Nejdříve pohlédneme do historie a zaměříme se na italské knihy, které se nacházejí v našich zámeckých a klášterních knihovnách. Díky projektu katalogizace cizojazyčných knižních fondů, realizovanému Akademií věd či Národní knihovnou v Praze a soustavné inventarizaci fondu zámeckých knihoven, které jsou ve správě Národního muzea, se poznání jazykové skladby velmi prohloubilo.⁴ Dá-li se podle počtu italských knih usuzovat na čtenáře schopné jazyku porozumět, budeme vcelku příjemně překvapeni rozsahem italsky psaných děl,

a to nejen náboženských, ale i literárních, divadelních či hudebně-dramatických.

Italské knihy nacházíme téměř v každé klášterní či zámecké knihovně, tu v počtu hojnějším, někdy ojediněle. Ve světském prostředí se vyskytuje velký počet hudebnin, především operních libret, která bývají často dvojjazyčná (s němčinou) a objevují se od konce 17. století v souvislosti s činností italských operních družin na českém území.

Knihovny české šlechty odrážejí bohaté styky s italskou kulturou. V jejich skladbě se zrcadlí nejen rodová tradice, ale k poznání Itálie přispívaly kavalírské cesty všech mladých šlechticů, z nichž si budoucí dvořané nezřídka přiváželi zajímavé italské tisky. Znalost cizích jazyků jako prostředku komunikace kosmopolitních aristokratických dvorů byla téměř povinností, a tak italština patřila vskutku k velmi užívaným jazykům. Aristokratická elita ji ovládala natolik, že porozuměla i náročnému textu.

V českých zemích, kde se zachovalo 341 zámeckých knihoven⁵ se 1 672 000 svazky, 7 865 rukopisy, přes 1 000 prvotisků, 1 500 tisků z 16. století a 600 000 starých tisků vydaných do konce 18. století, najdeme četné italské tisky, i když tvoří většinu. Šlechtické knihovny byly do 17. století jazykově převážně latinské, v 18. století dominuje francouzština a němčina, teprve od 19. století se objevují častěji knihy české. Italština je v počtu knih čtvrtým zastoupeným jazykem.

Profil knihovny samozřejmě určoval její majitel, a tak není divu, že šlechta s italskými kořeny a rodinnými vazbami k Itálii měla přirozenou potřebu číst literaturu v jazyce země, odkud pocházela. K této kategorii patřila především italská šlechta z válečnických kruhů, která se po roce 1620 usazovala v českých zemích. Zde je třeba uvést na prvním místě velkou piccolominiovskou rodovou knihovnu na zámku Náchodě, gallasovskou knihovnu, založenou koncem 17. století (rozvíjela se do r. 1945) v zámku Frýdlant, která obsahuje řadu starých italských tisků. Z moravských knihoven byla velmi bohatě zastoupena italská literatura u rodu Magnisů ve Strážnici. Mezi zámecké knihovny v Čechách a na Moravě s větším souborem italské knižní produkce patří lobkovická knihovna v Dolních Beřkovicích (obsahuje dějiny italských států), v Nových Hradech (buquoyská divadelní sbírka). Vedle častých hudebních tisků se vyskytují též teatralia (italské divadelní hry

17. a 18. století), častá v roudnické lobkovické knihovně.⁶ Italica najdeme též v knihovně Lobkoviců v Nelahozevsi.

Toskánská Habsburkové zanechali na území Čech dvě významné knižní sbírky, jejichž základy byly vytvořeny již v Toskánsku⁷, jedna v Ostrově nad Ohří a druhá v Brandýse nad Labem. Ostrovská knihovna byla po roce 1918 převezena na Konopiště.⁸ Na vytvoření této knihovny s italskou orientací se podílely tři generace toskánských Habsburků, především však Leopold II. (1797–1870), který musel odejít roku 1859 navždy z Toskány, když se stala součástí Italského království. Z knihovního fondu o více než 4 000 svazcích jsou kromě pětiny německých knih ostatní italské a francouzské. Brandýská knihovna se stala po konfiskaci od roku 1922 součástí knihovny Národního muzea. V knihovně dominují díla jazykově italská, dále pak němčina a francouzština. Ze zajímavostí v italštině jsou jednak dedikace italských autorů z doby habsburské nadvlády v Toskánsku i po jejich odchodu ze země. Ze starých tisků, kterých je kolem dvou set, je nejzajímavější vydání spisu Poggia Braccioliniho o osudech Jeronýma pražského (v němčině Augsburg 1521), dále díla historická jako dějiny Benátek od P. Morosiniho (*Historie della Venetia*, 1637) a B. Naniho (*Historia della republica Veneta*, 1663), dále od M. Urbiniho II *regno de gli Slavi* (1601).

V knihovnách náboženských řádů, jimž bychom mohli věnovat několik kapitol, se ukrývá ohromné bohatství, charakterizující intelektuální úroveň nadnárodních společenství, jejichž typickými představiteli byli jezuité a další řády se silnými vazbami na Itálii. V jejich knihovnách se nacházejí vzácná italsky psaná díla, latinská díla italských teologů a též překlady do italštiny, které sloužily duchovní potřebě italských členů řádu i pražské italské komunity.

Jako příklad bohatých klášterních fondů uvedeme alespoň moravskou knihovnu augustiniánů⁹ na Starém Brně. Je zde zajímavý soubor italských knih, které klášter získal za opata Mendela roku 1868. Z více než 2000 knih, které dostala knihovna od brněnského lékaře Johanna Habricha (1816–1881) najdeme ve fondu augustiniánské knihovny 120 italských titulů z 16. století a 2 italské inkunábule. Z celkového počtu starých tisků tvoří 7 % italica, která pocházejí z tiskáren v Benátkách, Miláně, Florencii, Modeně, Boloně, Padově, Pise, v Římě,

Trivisu. Italské knihy bychom našli v knihovnách vzdělaných měšťanů.

Z prvotisků doložených v českých knihovnách bylo nejvíce děl vydáno v Benátkách (do r. 1500), kde byla také vytištěna jedna z českých biblí, tzv. bible benátská, a pozdější pocházely z Milána. Knižní dovoz se uskutečňoval přes vídeňské, linecké či norimberské knihkupectví. Cesty byly kupodivu velmi rychlé, a tak často do roka od vydání v Itálii byla kniha v Čechách k dispozici. Benátky byly významným knižním centrem, jehož kvalitní produkce po staletí nacházela odbytu ve střední Evropě. Je doloženo, že např. Karel starší ze Žerotína pravidelně kupoval knihy z Benátek. Zajímavý je též způsob získávání nových knižních titulů a jejich náročnost finanční. Vždy byla důležitá role znalce knižního trhu, který dovedl pro vzdělanou klientelu knihy vyhledat a opatřit. Kromě knih, které se dostaly do Čech a na Moravu díky knižnímu trhu, si knihy italská menšina jistě přinášela s sebou přes Alpy sama. Těžko však jejich osudy doložíme, můžeme předpokládat, že ti, kteří představovali špičky řemeslnických skupin, které se vydávaly za živobytím do Čech, stavební mistrři nebo učenci a duchovní, se bez nich jistě neobešli.

Ze skladby knihovních fondů poznáme zájem i jazykové schopnosti jejich majitelů, ale velmi složitě se dá podchytiť přijímání jejich obsahu kulturního významu.¹⁰ Zde by bylo ještě třeba věnovat pozornost ohlasu četby, např. v oblasti pronikání nových literárních námětů do domácí kultury. U teatralií a hudebně dramatických děl můžeme odraz italského importu doložit řadou divadelních představení, o jejichž realizaci se dochovaly doklady archivní i obrazové povahy.

Za velkými knihovnami stojí celá řada vzdělaných a jazykově vybavených knihovníků, mezi nimiž musíme připomenout i dva slavné knihovníky italského původu, Casanovu a Cerroniho, o nich jsme se již na stránkách našeho časopisu zmínili.

Irena Bukačová

¹ Jitka Křesálková, *La letteratura italiana in Cecoslovacchia. Tomo. I. Opere pubblicate in volumi autonomi.* (Milano 1991). Zmíněná bibliografie zahrnuje překlady z italské literatury (včetně latinských děl italských autorů), které byly vydány jako samostatné knihy od vzniku knihtisku až do roku 1991, tedy do rozdělení Československa. Za více než 500 let překládání italských děl do českého a slovenského jazyka zachytila v bibliografii 2 950 titulů.

² Hana Bernáňková, *Činnost tiskařské rodiny Komárků v Římě, Miscellanea* 12/1995, 59–73.

- ³ Např. Václav Černý, *Studie o rukopisech*, 1962 týž, *Les manuscrits en langues néolatines de la bibliothèque du grand prieuré de l'Ordre des chevaliers de Malte a Prague. Sborník Národního muzea, řada C VIII, č. 3., 1963, str. 109–164.* Ivan Hlaváček, *Poznámky k italským tiskům v českých knihovnách na konci středověku a počátkem 16. století, Miscellanea NK ČR odd. rukopisů a starých tisků 13/1996, str. 39–52, Ivan Hlaváček, Pronikání cizích prvotisků do českých knihoven.*
- ⁴ *Pravoslav Kneidl, Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích, Praha 1996, Bohumír Liška, knihovny státních hradů a zámků, 1954, Stanislav Petr, Průvodce po rukopisných fondech zámeckých knihoven v Čechách, Archiv AV ČR, 1995.*
- ⁵ Petr Mašek, *Schlossbibliotheken unter der Verwaltung des Nationalmuseums in Prag (in: Handbuch der historischen Buchbestände in Europa. 1997). Petr Mašek, Zámecké knihovny v zemích Koruny české. Opera romanica I, České Budějovice, 2000.*
- ⁶ Jaroslava Kašparová, *Roudnická lobkovická knihovna. Národní knihovna v Praze. Soupis historického fondu. Řada C – staré tisky. Jazykově italské tisky 1501–1800. Praha 1990.*
- ⁷ Petr Mašek, *Zámecká knihovna Brandýs nad Labem, Knihy a dějiny 4/1, 1997, str. 57–62*
- ⁸ Eva Gregorovičová- Eva Semotanová, *Italské Toskánsko na mapách a plánech 18. a 19. století z rodinného archivu toskánských Habsburků. Praha. Kancelář prezidenta republiky ČSFR, 1992. Katalog výstavy.*
- ⁹ Vladislav Dokoupil, *Knihovna augustiniánů na Starém Brně, 1960. Do roku 1997 byla knihovna ve správě UK Brno, která vydala Dějiny moravských klášterních knihoven ve správě UK Brno, 1972. Vladislav Dokoupil, Soupis brněnských tisků (do r. 1800), Brno 1978.*
- ¹⁰ Jiří Pešek, *Měšťanská vzdělanost a kultura v předbělohorských Čechách. Všední dny kulturního života 1547–1620. Praha 1993.*

Odezvy italského umění ve sbírkách Regionálního muzea v Teplicích

(2. část)

Karel Josef kníže Clary-Aldringen (1777–1831) je znám jako znalec umění, sběratel a činný umělec amatér v původním kladném smyslu slova – milovník, zde milovník umění. Hodiny kreslení nebral jako nutnou povinnost, ale pozitivní činnost. Jeho prvním velkým učitelem byl Charles Antoin de Ligne, bratr Karlovy matky Marie Christine. Za pobytu v Teplicích v létě 1791 kopíroval Karel jeho skici z četných cest a seznámil se také s částí jeho

proslulé sbírky kreseb starých mistrů. Učil se rovněž u Saveura Legrose, belgického kreslíře, který působil v osobních službách knížete de Ligne, otce Marie Christine. Techniku kresby studoval K. J. Clary-Aldringen také u profesora vídeňské akademie Martina von Molitora. Podrobně se zabýval dějinami umění, sledoval jeho soudobý vývoj, navštěvoval ateliéry známých umělců. Od roku 1803 udržoval styky s Josefem Berglerem, prvním ředitelem pražské Akademie výtvarných umění. V kontaktu byl s uměleckým prostředím Drážďan a Vídně, později s kolonií německých malířů v Římě. Rodové umělecké sbírky a knihovnu rozšiřoval četnými nákupy knih, grafických alb, volných grafických listů a kreseb s italskými náměty. Grafickou sbírku obohatil o cenný soubor raných litografických tisků a soubor italské grafiky první čtvrtiny 19. století. V roce 1802 uzavřel sňatek s Aloisií, hraběnkou Choťkovou, nadanou kreslířkou, která podporovala jeho umělecké i sběratelské ambice.

Události vyvolané Velkou francouzskou revolucí a posléze napoleonskými válkami ovlivňovaly život K. J. Clary-Aldringena od samého počátku. Již v roce 1792 padl v rakouské válce proti Francii Ch. A. de Ligne. Roku 1809 velel oddílům domobrany „landwehru“.

V uniformě tohoto vojenského uskupení předstoupil 21. 3. 1810 před Napoleona, aby mu předal zprávu o sňatku s Marií Luisou arcikněžnou rakouskou (1791–1847), který byl v jeho zastoupení uzavřen ve Vídni 11. března 1810. Během vídeňského kongresu byl K. J. Clary-Aldringen ve službách ruského cara Alexandra I.

Umění se mohl patřičně věnovat až po skončení kongresu v lednu 1815. Jaro tohoto roku zasvětil tvorbě ilustrací romantického díla F. de la Motte – Fouqué, *Undine*. Podle Claryových skic vytvořil litografické listy německý romantický malíř Julius Schnorr von Carosfeld, se kterým se K. J. Clary-Aldringen setkal během svých pobytů v Římě.

V březnu 1816 se vydal na první dlouhodobý pobyt do Itálie. Z vídeňského paláce Clary-Aldringenů se na cestu vypravil v únoru a zpět se vrátil v říjnu 1816. Přes Innsbruck, Brixen, Bolzano, Turín a Miláno dorazil do Benátek, odkud pak vyjžděl do Bologne, Verony, Ferrary či Padovy. Několik dnů pobyl ve Florencii a přes Sienu doputoval do Říma, kde strávil celý duben 1816. Počátkem května Řím opustil a vydal na cestu do Neapo-

le, kde pobyl celý květen a červen. Ubytoval se v západní části města s pohledem na rušnou hlavní ulici Riviera di Chiaja. Během pobytu se účastnil vyjížděk na vrchol Vesuvu, do Pompejí nebo do starořecké kolonie Pestum. Počátkem července 1816 odcestoval lodí San Fernando na Sicílii. V Palermu obdivoval slavný palác „Zisa“ krále Rogera II. a slavnosti sv. Rozálie. Navštívil také Monreale a ruiny antických chrámů v Segestě. Po dvou měsících strávených na Sicílii se vrátil opět do Neapole a začátkem září 1816 se vydal přes Řím a Florencii zpět do Vídně, kam dorazil v druhé polovině října.

Druhý italský pobyt kníže Clary-Aldringen absolvoval mezi 15. dubnem 1818 a 31. květnem 1820, kdy přijel do Teplic. Po dlouhé, náročné cestě vedoucí přes Alpy strávil opět několik dnů v Benátkách a jako v roce 1816 navštívil Bolognu a Ferraru. Do Říma se vydal mírnou oklikou přes Ravennu, kde obdivoval byzantské památky a poklonil se památce Danteho. Podél pobřeží se přes Anconu přesunul do městečka Loretta se slavnou Santa Casou. Interiéru italského kostela věnoval K. J. Clary-Aldringen dlouhý popis s poznámkou, že v teplickém „loretu“ je interiér naprosto totožný. Z Loretta se vydal směrem na západ krajinou starých Etrusků směrem k Římu, kam dorazil 4. května 1818. V Římě pobyl necelý měsíc a 31. května zamířil přes Albano a hornatou krajinu jižně pod Římem k mořskému pobřeží přes starobylý přístav Gaeto k Neapoli. Po měsíci a půl v Neapoli odplul na ostrov Ischia. Opětovný pobyt v Neapoli přerušil počátkem října několika-denním výletem na Capri a do Sorrenta znovu si prohlédl Pompeje.

V březnu 1819 navštívil vzdálené starořecké Pestum. V dubnu až červenci pobýval v Římě. Na podzim roku 1819 přesídlil do Castellamare, kde s celou rodinou přečkal zimní měsíce. Známé mořské lázně opustil počátkem března 1820. V půli března přijel do Říma, který opustil 5. dubna 1820. Přes Viterbo, Orvieto, Siennu dorazil do Florencie, kde strávil několik dnů. 22. dubna popsal svůj pobyt v Modeně a Parmě. Počátek měsíce května zastihl knížete Clary-Aldringena v Miláně. V rozmezí 3.–6. 5. 1820 obdivoval jezera Lago di Como i Lago Maggiore. Po té se přes Veronu vydal k Innsbrucku, kde strávil tři dny. 19. května 1820 odjel do Mnichova, několik dnů zde odpočíval a 27. května 1820 nabral směr Teplice, kam

dorazil v brzkých ranních hodinách 31. května 1820. Vracel se za špatného počasí, stěžoval si na zimu a déšť. V deníku je uveden zápis: „O patria. O patria! Moje srdce této zemi patří, ale cesta je hrozná! Ach v tomto čase Most je Neapol. To špatné je dobré. Dva roky absence jsou zapomenuty a rozplynuly se ve šťastném konci. Otče jsem zastihl v zahradě, ve dveřích divadla. Marnotratný syn se vrátil. Bohové vědí, že jsem šťastný a že bylo dobře“.

Během cest si psal podrobné záznamy s popisy měst, památek, galerií a muzeí, ale také z návštěv ateliérů umělců i společenských událostí, kterých se zúčastňoval. Podle konceptů sestavil v letech 1817 a 1824–1827 konečnou podobu italských deníků. Vedle verbálních záznamů zaznamenával zážitky a poznatky kresbami s vedutami měst i studii tehdejšího života italského venkova.

Bohuslava Chleborádová

Po stopách Italů v Plzni

(dokončení)

Téměř všichni Italové, kteří se usadili v Plzni, pocházeli z krajů kolem jezera Komského (Como) a Lugánského (Lugano).

Z těchto krajů již od středověku přicházeli do českých zemí a vůbec do celé střední Evropy a Ruska stavitelé, řemeslníci stavebních oborů i jiných profesí. Jejich um se dědil z pokolení na pokolení. Současně změnili i celý způsob stavebnictví. To byla ona zásobárna sil, které pozměnily tvář zaalp-ských zemí. Italští i jiní stavebníci se udrželi v českých zemích až do druhé poloviny XVIII. století. Mnozí se zde usadili natrvalo a splynuli s místním obyvatelstvem. Dokázali se totiž přizpůsobit podmínkám, které nacházeli v místech svého nového působení.

Plzeň se dodnes honosí četnými stavbami renesančního slohu, a to ve větší míře než jiná města, i když, bohužel značná řada jich ubyla jednak zánikem, jednak různými úpravami a necitlivými zásahy. Zůstaly však po nich četné stopy.

V roce 1661 byl přijat za měšťana stavitel Jakub Auguston. V něm Plzeň a její široké okolí nalezly

osobnost, která určila architekturu baroka v jeho největším rozkvětu na území naší země. K jeho nejvýznamnějším stavbám nesporně patří kostel a klášter sv. Václava v Radnicích, jakož i četné zámky, z nichž za nejcenější je považován zámek v Trpistech z roku 1729. Na fresce v jeho hlavní sále je zobrazen Auguston sám se svými spolupracovníky.

V XVII. a XVIII. století kroniky zaznamenávaly další příliv italských přistěhovačů. Tentokrát se jednalo především o obchodníky. Jsou zmiňována některá jména jako Carrove, Carribon, Ferrabosco, Dubini, Brizzi, Carmine.

Plzeň ležela v okruhu zahraničních trhů čtyř významných produkčních oblastí, a to uherské, rakouské, bavorské a saské. Přes Norimberk se dovážely do Plzně léčiva, lazebnické materiály, koření a benátské hedvábí. Dokonce se vozilo zboží i přes Terst. Došlo i k několika halasným bankrotům.

Mnohem pevnější existenci si vybudovaly v Plzni kominické rodiny, např. Ziani a rodina švýcarského Itala G. Saliniho. Toto řemeslo bylo v XVII. století v Čechách výsadou Italů. Zianiové si své postavení udrželi až do počátku XIX. století, kdy si oblast svého působení rozdělili s jinou italskou kominickou rodinou De Martiniů, kteří byli činní v Praze.

V Plzni v XVI. století žilo také několik italských malířů, jako například Domenico Pinquetti, který se v Plzni oženil. V roce 1677 byl přijat do cechu. Působil též v Praze.

Jinou etnickou skupinu v Plzni tvořili Tyroláci z oblastí dnešního italského kraje Horní Adiže. Byli to obchodníci, řemeslníci, především výrobci sukna. Mezi nimi bylo i několik umělců. Zavedli obchod s galanteriím zbožím. Prodávali též jižní ovoce, a proto se jim přezdívalo „citronáři“.

Nezanedbatelnou úlohu sehrála Plzeň též ve Třicetileté válce. Císař Rudolf II., který zemřel v roce 1612, byl posledním panovníkem, který trvale sídlil na Pražském hradě.

Hospodářsko-sociální vývoj v českých zemích vedl ve vládnoucí feudální společnosti k utvoření dvou antagonistických skupin. Na jaře 1618 došlo k jejich rozdělení do dvou proti sobě stojících táborů. Početnějším seskupením, které se postavilo proti habsburské straně, byli stavovští protestanti.

Habsburkové našli oporu ve Španělsku a katolických státech Německa, ochotných poskytnout další pomoc za podmínky své kandidatury na oba trůny. Přes různé intervence byl však nakonec zvolen za krále Fridrich Falcký též proto, že byl zetěm anglického krále Jakuba, od něhož povstalci očekávali vydatnou pomoc.

V době stavovského povstání bojovali na obou stranách především žoldnéři naverbovaní v Anglii, Nizozemí, Německu, Švýcarsku a Itálii. O jejich vůli k boji rozhodoval především včas zaplacený žold. Nebylo považováno za bezectné jednání přejít za žold k nepříteli. Byla to nákladná vojska, na která stavové neměli prostředky a ani nebyli ochotni na žoldnéřské vojsko přispívat. Podle jejich názorů prostředky na vedení války měli poskytovat zahraniční mecenáši. To společně na cizí pomoc vedlo k jejich porážce a neblahým důsledkům pro celý národ.

Katolická strana se naopak mohla s jistotou opírat o všestrannou pomoc Španělska a jeho spojenců. Na českém trůně seděl sice tížádstivý, ale naprosto neschopný Fridrich Falcký, který z Čech zbaběle uprchl.

V červenci 1618 poslal savojský vévoda na pomoc pluk o 2000 mužích, pro které neměl v Itálii uplatnění a za jeho velitele byl určen hrabě Mansfeld, jemuž zaplatil žold do konce srpna. 30. srpna 1618 Mansfeld vstoupil do služeb českých stavů. V západočeských Kladrubech a v Norimberku bylo provedeno vystrojení 3000 pěšáků a 800 jezdců. 19. září se Mansfeldovy jednotky přisunuly k Plzni, kde obsadily Skvrňany a uzavřely všechny cesty z Plzně do Bavor, načež začalo obléhání. Kolem Plzně a Č. Budějovic tak došlo k prvním střetům s nepřitelem. Mansfeldovo dobytí Plzně bylo jediným vítězstvím stavovského vojska. Nakonec došlo k rozporům mezi stavy a Mansfeldem, když tento nechtěl Plzeň vyklidit, což zdůvodnil tím, že není placen stavy, ale evangelíky. Zde hrály úlohu politické zájmy, především vévodovy savojského, který usiloval o český trůn. Ten mezi jiným chtěl přenést náklady na Benátky a Anglii, což se mu však nepodařilo. Ještě při Mansfeldově misi do Turina po dobytí Plzně v lednu 1619 usiloval o svoji kandidaturu nejen na český trůn, ale i na císařskou korunu. Plzeň se měla stát opěrným bodem savojské politiky.

Od roku 1618 se stal velitelem císařské armády Buquoy de Longueval, pocházející z Brabantska.

V bitvě na Bílé hoře 8. listopadu 1620 byl jedním z generálů spojeného císařského a ligistického vojska. Spolu s milánským guvernérem Feriou a španělským vyslancem ve Vídni Zunigou začali připravovat vpád do jižních Čech.

Plzeň po těžkých bojích 22. listopadu kapitulovala.

Politický a vojenský význam Plzně na českém povstání nelze však přeceňovat v tom smyslu, že události kolem ní by měly rozhodující význam v celém zápase. Rozhodovaly jiné momenty, jako například váhavý postoj Moravy a Slezska, jednání o falckou a saskou kandidaturu a nadřazenost šlechty, která bránila, aby se do povstání zapojili měšťané a venkovský lid. Savojská kandidatura byla jen epizodou. Kolísavá a váhající byla anglická a nizozemská politika. Plzeň nesehrála v celém povstání pozitivní úlohu.

K italsko-plzeňským vztahům je nutno se zmínit o stycích Plzně s Benátkami.

V XV. století byly v Evropě dvě obchodní mocnosti – severoněmecká hanza a Benátky. V dálkovém obchodu, který provozovala, zaujímal stále významnější postavení Norimberk, který chtěl na sebe strhnout veškerý zahraniční trh v Čechách. V dobách husitských a po nich byla, oporou zahraničního obchodu norimberských podnikatelů právě Plzeň, která tehdy zaujímal vedoucí postavení v českém zahraničním obchodě. Teprve po urovnání politických a hospodářských poměrů v království se středisko přesouvá do Prahy. K tomu nemálo přispěla blízkost Kutné Hory, neboť Norimberk měl mimořádný zájem na českém stříbrě, zatímco jeho evropská těžba upadala. I přesto Plzeň zůstala stále důležitým městem. Její význam spočíval v tom, že ležela na hlavních zahraničních cestách.

Závěrem tohoto článku bychom se ještě chtěli zmínit o činnosti biskupa Vojtěcha v Plzni.

Kostel sv. Jiří v Doubravce uchovává ve zdech své lodi raně středověkou stavbu, která měla být původně drobným klášterem s kostelíkem Panny Marie, postaveným r. 992 biskupem Vojtěchem pro dvanáct benediktinských mnichů, s nimiž se vracel z Itálie. Měli tu prozatímně bydlet, než by pro ně měl být založen klášter poblíž Prahy. A skutečně již v roce 993 vznikl klášter břevnovský. Nicméně o to, co zbylo v doubravecké stavbě z raného středověku jsou vedeny spory. Někteří vědci soudí, že ve skutečnosti se jednalo o pozůstatky

dvorce pevnostního rázu. Nicméně jsme i tuto skutečnost chtěli uvést.

Cyril Kríž

Benátské a české sklářství

(dokončení)

Skutečný rozkvět nového typu výroby nastal, když šlechtici, třicetiletou válkou zchudlí, potřebovali ke svému novému vzestupu využít lesy, a proto začali všemožně podporovat výrobu skla.

K prozování výrobků českých sklářů na zahraničních trzích přispěl odklon od upjaté rozumové renesance a přechod k vzrušené citovosti baroka, kdy dochází k výrazné společenské obměně. Jak katolická církev, tak i šlechta vykonávají prostřednictvím umění drtivý vliv na své poddané. Děje se tak tvarově bohatou architekturou, obrazy plnými vzrušujícího tajemna, sochami v prudkých výrazových gestech, vše pohádkově zahalované přísvitěm světla, nádherným oděvem a vůbec někdy až přehnanou krásou všech věcí prostého člověka obklopujících.

Není třeba zdůrazňovat, že tyto skvostné barokní poháry nebyly určeny k běžnému používání, stejně jako předtím benátské sklo se skvostným stříbrným a zlatým nádobím, které byly součástí vrcholného přepychu XVII. a první poloviny XVIII. století. Vystavovaly se na odív v tzv. kredencích, nebo na slavnostně upravených tabulích, aby dokladovaly vznešené postavení a movitost jejich vlastníků.

S tím souvisí ještě jedna specialita českých sklářů, a to dvojtěnné sklenice. Ty, se dvěma do sebe přesně zapadajícími ploškami, mezi něž byla vložena zlatá fólie, vyvolávaly dojem jedné. Nejčastěji je zdobily lovecké výjevy.

Od konce XVII. století do poloviny století XVIII. vystupuje do popředí sklářská výroba v jižních Čechách (Volary, Novohradsko). Záhy se derou do popředí i severní Čechy svojí vynikající technikou i uměleckou úrovní řezby a broušení. Výtečné sklo se vyrábělo i jinde (Orlické hory, západní Čechy, Českomoravská vrchovina, severní

a východní Morava). Nádherně řezané výrobky se vyráběly i ve Slezsku, které do roku 1742 patřilo k České koruně.

Termín „české sklo“ se stal světovým pojmem a zájem o ně trvale vzrůstal.

Poptávka po takto dekorovaném skle, zdokonaleném brusíči a řezáči, kteří barevnými vrstvami pronikli až na samotný křišťálový podklad, rostla. Tento druh skleněných výrobků nesměl chybět v žádné měšťanské domácnosti. Před polovinou XIX. století se začalo ještě přizdobovat květinovými vzory. Přebujelé zdobení nemělo však již nic společného s biedermeierem.

Ani sklárny nemohly odolat krizovým jevům, které poznamenaly XIX. století. Stejně jako jinde, i zde zesílila poptávka po levnějších druzích výrobků. Navíc zintenzivněla i zahraniční konkurence. V mnoha sklárnách se začalo přistupovat k výrobě levnějšího lisovaného skla, které svým dekorem budilo zdání drahého broušení. S tím bylo spojeno i napodobování barokních a renesančních vzorů.

Proti tomuto nasměrování se postavila řada uvědomělých umělců. Vykrytalizoval tak nový proud nazvaný „secese“. Jeho cílem bylo, aby se ve tvarech výrobků projevovale jejich účelnost, vhodnost používaných materiálů a technologických postupů. Ornamentace pak měla být odvozena z přírodních nebo geometrických útvarů. Měšťan však chtěl „za své peníze“ honosně vyhlížející předměty, reprezentující jeho postavení, a proto se z vytyčených zásad secese mnohé vytratilo.

V prvních letech po skončení prvního světového konfliktu bylo za nejhodnotnější považováno křišťálové sklo zcela pokryté vybroušenými vzory. Brzy však raketový nástup zaznamenala bižuterie vyráběna podomácku turnovským a železnobrodským kraji. Již od XVIII. století se zde vyráběly nejrůznější druhy perel, jak to vyžadoval příkaz módy.

Značného odbytu dosahovalo sklo foukané, mačkané a v obrovském množství tzv. „šmelc“ tj. korálky, perličky na zdobení dámského oblečení, výšivky, nášivky na peněženky, sáčky na tabák, rukojeti nožů, dětské čepečky, různá pouzdra a manžety, které zdobily jinak hladké sklenice a další předměty. Výnosným vývozním artiklem byly tzv. „bangle“ – skleněné náramky. V Indii představovaly budhistický symbol „věčného kruhu“ a nesměly chybět při žádném obřadu od svatby

až po pohřeb. Panovala zásada, že po jejich skončení byla povinnost je zničit, a proto jejich spotřeba byla tak rozsáhlá. Podobně šla na odbyt i produkce růženců. Jejich velkým odběratelem bylo i proslulé italské poutní místo Loreto u Ancony. Podle něj nese název i pražská Loreta.

Specialitou severočeských skláren byla výroba napodobenin drahých kamenů a polodrahokamů, jejichž výroba byla v minulosti výhradně v rukou benátských sklářů.

V roce 1921 v nově založené sklářské škole v Železném Brodě zavedl sochař a výtvarník Jaroslav Brychta výrobu tažených a foukaných figurek zvířátek, které okamžitě oživily stagnující sklářský trh. Poprvé se zde také projevil význam spojení výroby s výtvarníkem.

Rozrůstající se síť skláren vedla k široké specializaci, která se v širší míře začala rodit již v XVIII. století. Tak hrabě J. Kinský v roce 1756 zřídil na svém slupském panství dvě brusírny zrcadlového skla. Třetí vznikla v roce 1707 ve Velenici. Sklo se odebíralo ze šumavských skláren. Tato zrcadla se vyvážela do celé Evropy a dokonce až do Turecka.

Pokud jde o proslulé křišťálové lustry a ověšky, jejich výroba se datuje již od roku 1727. Jejich odběrateli byly přední panovnické paláce celého světa včetně Vatikánu. Visí i v předních světových divadlech, mezi nimi i v milánské La Scale.

Nezanedbatelným oborem českého sklářství bylo a je optické sklo vyráběné zejména v jižních Čechách.

Zajímavá historika se váže k výrobě kompozic potřebných k výrobě napodobenin drahokamů. Její děj se odehrává v Benátkách. Údajně se jacísi bratři Fischerové za svého pobytu v Benátkách dali do služeb jedné z tamních skláren. Jejich úmyslem bylo odhalit tajemství skleněných kompozic.

Ve skutečnosti byla tato receptura známa již od roku 1612 z alchymistických traktátů, jejichž soubor vydal nakladatel Neri v „L' arte vetraria“.

Období, kdy se české sklářství zdárně rozvíjelo, přerušil nacisty zřízený Protektorát, který ochromil celé národní hospodářství, nemluvě již o ostatních aspektech.

Potíže neustaly ani po osvobození Československa. Po odsunu Němců došlo k rozpadu pracovních skupin, na nichž závisel chod výroby. Zanikly též menší sklářské provozovny. Trvalo

dlouhá léta, než se sklářský průmysl dostal opět do přijatelného chodu tak, že mohl předvádět své výrobky na mezinárodních výstavách, jak tomu bylo například na výstavě užitého umění v Miláně, nazvané po tříletém období jejího konání Triennale. Naše účast se tam datuje od r. 1957.

Cyril Kříž

*Pokračování o českých vztazích s Benátkami
v příštím čísle.*

Folgore da San Gimignano

Toskánská kultura z přelomu 13. a 14. století je podivuhodně bohatá: vedle monumentálního zjevu Danta Alighieriho ji reprezentují jednak velcí básníci „sladkého nového slohu“ Guido Guinizzelli a Guido Cavalcanti, jednak „realisticko-komičtí“ básníci, jako byl Sienčan Cecco Angiolieri, stavějící proti symbolickému idealismu stilnovistů realitu krčem a hazardních her. Všichni tito básníci byli představeni i u nás, nejlépe ve Vladislavově antologii Navštívení krásy.

Folgore da San Gimignano dosud překladatelské pozornosti unikal, ačkoli jeho verše patří k tomu nejlíbeznějšímu a nejoriginálnějšímu, čím nás středověká Toskána obdarovala. O jeho životě toho mnoho nevíme: v roce 1295 je doložen jako sienský námezdní voják, v roce 1305 se účastnil tažení proti Pistorii. Z jeho díla se dochovalo 32 básní a z nich jsou právem proslulé dva cykly sonetů: tzv. Sonety týdne a Sonety měsíců.

Oba cykly jsou napsány v tradici okcitánského žánru plazer, tematizujícího příjemné a radostné věci. F. zde hledí okouzlenýma očima neurozenec na zábavy mladých aristokratů (lov, kavalkáda, rybolov) a transformuje tyto realistické scény ve snovou idylu, v obrazy životní harmonie v přírodním rámci. Značná část poetického kouzla Folgorových obrazů je nesporně plodem konkrétního, „realistického“ a téměř malířského vidění (některé sonety připomínají soudobému malířství dosud neznámý žánr zátiší). Avšak všechna tato záplava konkrétní se nakonec rozpouští v čemsi, co má ideální a symbolickou povahu. Prostorem těchto veršů je arkádie volnosti a dostatku a jejich časem je

bezčasí idyly. Veškerá tato realita má ireálný rub – anebo spíše líc – snové vize. Jsou-li substantiva věcně konkrétní, adjektiva jim odebírají veškerou tíhu: vše je tu „krásné“, „veselé“, „radostné“, „líbezné“, „velké“. Příroda má sice ve Folgorových verších nepřehlédnutelné místo, ale není jí připisována absolutní hodnota, jak je tomu například v pastorálním žánru. Hrdinové Folgorových sonetů se pravidelně z přírody vracejí domů, do svých světnic a sálů, do svého kulturního prostředí: jsou to už lidé interiérů.

Dvě následující ukázky mohou přiblížit zvláštní půvab Folgorovy poezie.

Sonety týdne: Středa

*Ve středu velkou hostinu vám přeji,
bažanty, koroptve a zajíce,
hovězí jemné, tučné slepice
a všechno to, co máte nejraději;*

*ať jsou tu ženy, po nichž srdce touží,
princezny, kněžny, ctné a veselé,
a s květinovým vínkem na čele
panoši, panny ať vám dvorně slouží;*

*ať je tu víno ze svahu i pláně
a v zlatě, stříbře, v míse, sklenici
zavařeniny, plody nevidané*

*a vše, co jali lovcí, ptáčníci;
a ti, kdo s tebou rozprávějí, pane
ať šťastní jsou a s tváří zářící.*

Sonety měsíců: Únor

*A v únoru vám přeji radost lovu,
tož divočáky, srnce, jeleny,
punčochy tlusté, krátké haleny
a přátele, s nimiž jste rádi znovu;*

*psy na obojku a psy dobré k štvání
a tobošky vždy plné zlaťáků,
to k potupě lakotných hlupáků
a všech těch, kdo vám ve štědrosti brání.*

*Až vyjde měsíc nad kopce a stráně,
předejte sluhům náklad zvěřiny
a vraťte se za zpěvu, radovánek;*

*dejte nést víno, topit v kuchyni;
a veselte se, než vás zmůže spánek;
a spěte pak do pozdní hodiny.*

Jiří Pelán

Český západ a Itálie v roce 2005

V západních Čechách se v posledních letech objevuje celá řada akcí, které svědčí o velkém zájmu o spolupráci mezi Itálií a „českým západem“. Kontakty se odehrávají na úrovni Plzeňského kraje, který již několik let rozvíjí přátelské vztahy s Bergamem, ale i v malých obcích, které samy či prostřednictvím občanských sdružení našly cestu představit se na Apeninském poloostrově. Vztahy vycházejí především z oblasti komunální sféry, která se stala nositelem zájmu o setkání s italskou kulturou. Vycházejí většinou z osobních vazeb, které vznikaly v počátku devadesátých let, kdy se začaly obě země znovu objevovat.

V Horních Polžicích, malé vsíce u Konstantinových Lázní a Bezručic se sešly dvě aktivní ženy, Eva Fichtlová, která strávila v Toskánsku 8 let a paní Mirka Válová, starostka obce Olbramov, realizátorka mnoha úspěšných regionálních projektů a rozhodly se zorganizovat prezentaci Mikroregionu Konstantinolázeňsko v Itálii. Pro její uvedení vybraly úchvatné středověké městečko „Suveretto“, které je pro svoji neopakovatelnou atmosféru hojně navštěvované. Obě ženy nemají daleko k činům a 19. 4. 2005 se vydala česká delegace do Itálie. Celá akce trvala týden, zúčastnili se jí místní podnikatelé – Café Harant Dolní Polžice, restaurát Stará pošta v Teplé, zástupci obcí, státní správy a samosprávy – starostové obcí Konstantinovy Lázně, Olbramov, nezisková organizace Český Západ – Místní partnerství, občanské sdružení „Pomozme si sami“, občanské sdružení „Bart“ z obce Úterý, občanské sdružení Plzeňská dráha, sklář z Bezručického zámku, tvůrci nadčasového betlému, svou dokumentaci zaslal i klášter Teplá a farma s chovem koní paní Podlesné v Kladru-bech u Teplé. Sponzorsky přispěl pivovar Chodovar, Plzeňský Prazdroj, módní návrhářka Tatiana Kovaříková, pekárna u Bezručic. Plzeňský kraj poskytl grant na výrobu propagačních brožurek o regionu v italském jazyce (překlad realizovala sponzorsky mgr. Zora Bukačová, členka Společnosti) a to nejlepší nakonec – celé „misi“ dodal na vážnosti pan poslanec Pospíšil. Italská strana byla překvapena pohotovostí a připraveností české strany, když při společné velkolepé večeři, kde

se podávaly italské speciality, přišel na stůl i český guláš a pivo. Prezenční výstava byla umístěna v krásném sále bývalého gotického kláštera Sv. Františka. Mikroregion Konstantinolázeňsko se představil komplexně, prezentace měla vizuální část (výstava skla, fotografií Jiřího Bízka, úterský panel, tepelský a lázeňský stůl, ukázky ručních prací, malování na porcelán), požítkovou část (českou kuchyni) a kulturní část – 3 koncerty klatovské skupiny The Shower, komorní koncert Jana Prokopa, průvod české výpravy v regionálních slavnostních krojích z Plzeňska.

Tyto aktivity se prolínaly s oficiálním programem přijetí zúčastněných starostou na radnici ve Follonice, na zahájení výstavy se dostavil i vedoucí cestovního ruchu města Livorna. Došlo k setkání se zástupci místní akční skupiny programu EU LEADER MAREMMA.

Byly navázány partnerské vztahy mezi obcemi Konstantinovy Lázně a přímořským letoviskem Follonica, partnerství italské místní akční skupiny a Českého Západu. Mezi nejsilnější zážitky „našich“ ovšem patřilo právě nefalšované risotto na rodinné vinařské farmě excelentního vinaře pana Andrey a vycházka po okolí se skvělým průvodcem – místním panem učitelem Vincenzem Scaringim. Akce byla financována z vlastních zdrojů. Tato první pilotní akce dala základ a inspiraci k mnoha příštím regionálním aktivitám. V listopadu proběhla prezentace Toskánska v informačním centru Zlaté Slunce.

Z materiálů Mirky Válové, starostky Olbramova v západních Čechách zpracovala Irena Bukačová

Rousínov má nové partnerské město

Město Rousínov již dva roky spolupracuje se dvěma městy ze zahraničí. Jedním z nich je maďarský Halásztelek, s nímž byla podepsána smlouva o partnerství v říjnu roku 2004, a druhým městem je italské Dervio.

Spolupráce již nabyla několika konkrétních podob – společná výstava výtvarníků ze všech tří měst v Rousínově při příležitosti vstupu České

republiky do EU v květnu 2004, vystoupení pěveckého souboru Bellcanto z Halászteleku v Rousínově v říjnu 2004 k ukončení roku Františka Sušila, úspěšné červnové vystoupení Malého hudebního sdružení, tandem Rousínov – Brno, na festivalu „Szent László“ v Halászteleku, návštěva obyvatel z italského Dervia v Rousínově ve dnech 19.–25. června 2005, výměnný kemp mladých fotbalistů z Rousínova a Halászteleku v Lanžhotě na začátku prázdnin, desetidenní mezinárodní tábor mládeže ze všech tří partnerských měst na Baldovci v Moravském krasu v druhé polovině července a zatím poslední akce – návštěva zastupitelů a rodin z Rousínova v italském Derviu.

Při návštěvě Dervia ve dnech 7.–12. září 2005 dostala oficiální podobu i spolupráce mezi oběma městy. Po předchozím schválení zastupitelstvy obou měst byla v Derviu v neděli 11. září podepsána Smlouva o vzájemné spolupráci. Při slavnostním aktu byl přednesen a podepsán i slavnostní slib, kterým se obě města zavazují k šíření a rozvíjení myšlenky evropského bratrství. Slavnostního aktu se účastnilo i mnoho obyvatel Dervia, kteří tak vyjádřili podporu tomuto kroku.

Při této příležitosti byly představitelům Dervia předány dary, které charakterizují moravské kulturní dědictví – panenky v moravských krojích. A jak jinak než na Moravě – dary byly předány třemi krojovanými páry v kyjovských krojích. To samo vzbudilo velké uznání a obdiv všech Italů – prohlíželi výšivky, počítali spodničky, obdivovali zpěv a tanec doprovázený harmonikou v rukách pana Ševčíka. A jak je zvykem v našich krajích – při slavnostních příležitostech si připijeme vínem – představitelé obou měst oficiální část ceremoniálu zakončili douškem moravského vína přímo z ozdobených džbáneků.

Celý čtyřdenní pobyt v Derviu by se dal charakterizovat velkou srdečností a starostlivostí ze strany mnoha lidí z Dervia. Snad největší překvapení jim přinesl pan Havlíček, který doprovázel moravské písničky hrou na „vozembouch“, kterému Italové začali říkat „totem“.

Úžasné bylo přijetí v rodinách, ve kterých jsme byli ubytováni, s velkou srdečností jsme se setkali i při stravování, které zajišťovali Alpini – organizace horských myslivců „Pro Loco“. Nádherná byla i místa, která jsme navštívili. Jmenujme alespoň návštěvu kláštera v Pioně, vilu Monastero v historickém městě Varenna, lázeňské městečko Bellagio

uprostřed jezera, trochu strašidelný večerní výlet do soutěsky Orido, ve které pod námi bouřila deštěm naplněná řeka, výšlap do 1400 m n. m. na vrchol hory Monte Legnoncino, odkud nám občas mraky dovolily úchvatný pohled na jezero a městečka rozetá kolem.

Samotné Dervio leží 90 km severně od Milána na výběžku do jezera Lago di Como v nadmořské výšce kolem 200 m a je obklopeno dvoutisícovými vrcholky Alp. Patří do provincie Lecco a kraje Lombardie. Jezero je dlouhé asi 60 km a je známým evropským rájem surfařů a všech obdivovatelů vodních sportů.

Podpisem smlouvy jak s Derviem, tak i s Halásztelekiem, se jen oficiálně potvrdila již dříve navázaná osobní přátelství. Pokračováním byla návštěva zástupců z obou měst na Napoleonských slavnostech na začátku prosince a připravované projekty v různých oblastech.

Věříme, že spolupráce povede k obohacení našeho poznání, k rozvíjení úcty k druhým i ke kráse přírody a k vytváření nových přátelství

*Eliška Škrobová
vedoucí odboru školství a kultury*

Pražská okouzlení

V prosinci 2005 hostila radnice Prahy 1 Pěvecký sbor městské policie a představitele spřáteleného města Trenta v Itálii. Stalo se tak již po několikráte a patrně se stane z těchto návštěv každoroční předvánoční tradice.

Pod uměleckým vedením Aldo Fronze, který před několika lety převzal žezlo po svém zemřelém otci, dlouholetém sbormistrovi tělesa, vystoupili hosté 2. 12. na podvečerním koncertu ve zcela zaplněném kostele Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého na Karlově (v jehož těsném sousedství je Muzeum Policie ČR). Pod kopulí chrámu se krásně nesly tóny duchovních písní starých mistrů, jejichž texty se většinou vztahovaly k poezii Vánoc. Technicky náročné skladby, které na program zařadilo Žesťové kvinteto Hudby Hradní stráže a Policie ČR a jež dokonale podtrhly dramaturgický záměr koncertu, byly provedeny mistrovsky. Téhož dne odpoledne přijal kardinál

Vlk v arcibiskupském paláci starostu města Trenta pana Pachera.

1. 12. spoluúčinkoval hostující sbor v TOP hotelu na reprezentačním koncertu Hudby Hradní stráže a Policie ČR, konaném pro vrcholné představitel Ministerstva vnitra. Úspěch byl tak bouřlivý, že program bude s největší pravděpodobností zopakován v roce 2007 v Trentu při oslavách 5. výročí podepsání partnerské smlouvy s Prahou 1.

V sobotu 3. 12. dopoledne si hosté prohlédli Strahovský klášter a v 18 hod. zazpívali na pódiu na Staroměstském náměstí. Okouzlení posluchači, kteří opustili prodejní stánky, soustředěně naslouchali hudbě, nechtěli věřit, že zpěváci vykonávají každodenní policejní službu v Itálii a z několika úst zaznělo „tak od takového policajta bych si dal líbit i pokutu“, což právem označil starosta Prahy 1 pan Vihan za nejvyšší uznání.

Okouzlení byli hosté i večerní projížďkou na lodi Natal po Vltavě. Neúnavně fotografovali pražské památky, jež při osvětlení a neobvyklém pohledu od vod Vltavy skýtají romantičtější pohled než ve dne. Při loučení byla vysoce ceněna pozornost, s jakou se hostům věnovali představitelé hostitelů, nejen ze strany samotného starosty a jeho náměstků a asistentky starosty pro zahraniční styky, ale i vedení Hudby Hradní stráže.

Partnerská smlouva je tedy naplňována konkrétními činy. Toto přátelství by mělo dojít i ke kolektivnímu členství radnice Prahy 1 v naší Společnosti, k čemuž ji výbor pražské pobočky opětovně vyzval.

Libuše Čechová

O průběhu dirigentské soutěže Antonia Pedrottiho v Praze

V rámci partnerských vztahů Trenta a městské části Praha 1 a pod záštitou jeho starosty pana Vladimíra Vihana se v Italském kulturním institutu ve dnech 6. až 8. února 2006 konalo první kolo dirigentské soutěže Antonia Pedrottiho. První kola podobných soutěží jsou vždy jakýmsi

redukčním sítím, jakýmsi základním kvalitativním výběrem. Při letošní už jedenácté soutěži na paměť dirigenta Pedrottiho bylo výběrových kol dokonce pět a konala se na pěti místech světa: v New Yorku, v Tokiu, v Bruselu, v Praze a v Trentu. (V italském Trentu se světoznámý dirigent Pedrotti r. 1901 narodil a v tamějším symfonickém orchestru jako šéfdirigent působil; zemřel v roce 1975). Všechna další kola včetně kola finálního se budou konat už jenom v Trentu, a to od 29. září do 14. října 2006.

Do pražského kola se přihlásilo celkem 47 kandidátů, nedostavilo se 8, takže soutěžících bylo 39. Uchazeči byli z celé Evropy, USA, Kanady, Japonska, Jižní Koreje a dva z Jižní Ameriky. Do dalšího kola postoupilo celkem 13 (ze 4 přihlášených Čechů postoupili 2). Soutěžními skladbami byly: sextet „Zjasněná noc“ Arnolda Schönberga, kvartet „Modlitba toreadorova“ Joachima Turina a kvartet opus 11 Samuela Barbera. Porota byla tříčlenná: italský dirigent Maurizio Dino Ciacci, prof. František Vajnar a prof. Radomil Eliška z ČR. Organizační duši třídenního průběhu byl pan Stefano Tomasi z Trenta. Naprosto zásadní organizační zárukou ze strany ČR byl ovšem pan Rostislav Pietropao, který byl v trvalém kontaktu se soutěžní komisí v Trentu a velmi pomáhal při veškeré přípravě soutěže. Dalším důležitým spolupracovníkem byla paní Eva Paulová, ředitelka Českého muzea hudby, která na sebe vzala povinnost zajistit potřebné hudebníky na soutěžní tři dny.

Protože jsem v minulosti spolupracoval při dirigentských soutěžích už vícekrát, mohu otevřeně říci, že Pedrottiho soutěž přes některé nevyjasněnosti a nepřipravenosti před vlastním započítím, proběhla nakonec mimořádně klidně, úspěšně a hlavně maximálně objektivně.

Prof. Radomil Eliška

Ozvěny Benátského karnevalu v Praze

Ozvěny Benátského karnevalu uspořádala koncem února Městská část Prahy 7 a Lighthouse Vltava Waterfront Towers. Ke spolupřátelství byla přivzvána naše pražská pobočka Společnos-

ti přátel Itálie, a ta ještě oslovila nejpovolnější v tomto směru – Benáťčany v Čechách, tedy asociaci Venice – Associazione „Veneti in Cechia“. A tak se, za česko-italské spolupráce, nejvyšší patra nového elegantního paláce Lighthouse na břehu Vltavy změnila pro jeden večer téměř v Benátky. V programu vystoupili herci Malého Vinohradského divadla s ukázkami Commédia dell' arte v tradičních kostýmech. Italskými melodiemi provázela večer skupina Atlantis Collegium. O lahodné občerstvení se postaral prezident asociace „Gusto Italia Club“ pan Avelino Sorgato. Hosté měli možnost ochutnat výborná italská vína a k nim jim pracovníci restaurací Incontro a Don Giovanni nabízeli bohatou ochutnávku typických karnevalových sladkostí. Díky asociaci Venice jsme se setkali s mnoha novými italskými přáteli, mimo jiné například se zpěvákem skupiny Vanilla Sky Erišem Salvatorem, který vystoupí v České republice na koncertě 3. června 2006 v zámku Brandýs nad Labem.

Na konci večera poděkovala paní starostka Prahy 7 PhDr. Ivana Kučerová všem zúčastněným partnerům a díky úspěchu akce projevila přání pořádat 2. ročník karnevalu v příštím roce, tentokrát snad i za účasti samotného města Benátky.

Dagmar Koutná

Pro Vaši informaci

● Jako každý rok je k letošnímu prvnímu číslu Zpravodaje přiložena poukázka k úhradě ročního členského příspěvku. Členům a příznivcům, kteří na poukázku nečekali a přispěvek na rok 2006 již uhradili se omlouváme, ale z technických důvodů jsme nemohli zajistit, aby jim poukázka nebyla do Zpravodaje vložena. Je na Vás ostatních, zda poukázku použijete k hotovostní platbě na poštu, či převodem z Vašeho účtu vyplněním převodního příkazu na její zadní straně, nebo jiným způsobem. Uspadněte nám identifikaci Vaší úhrady, uvedete-li jako variabilní symbol číslo vytištěné nad Vaším jménem na adresním štítku na obalu ve kterém je Vám Zpravodaj doručen. Je shodné s číslem na Vašem členském průkazu, pod kterým jste vedeni v naší databázi. Připomínáme, že výše příspěvku je dobrovolná, jen pro studenty a důchodce byla stanovena

minimální výše 100 Kč, protože tato částka kryje roční náklady na výrobu a zaslání Zpravodaje. Jen pro Vaši orientaci průměr u ostatních členů za poslední dva roky dosahuje 200 Kč, což se daří zejména díky těm členům, kteří tuto částku překračují.

- Ve druhém pololetí kurzů italštiny pořádaných naší Společností ve školním roce 2005–2006 bylo v pražské pobočce zahájeno 16 kurzů, v olomoucké pobočce 4 a v plzeňské 3 kurzy. Pro české zaměstnance jedné italské firmy pokračuje kurz italštiny v Českých Budějovicích a pro italské zaměstnance firmy v Praze kurz češtiny.
- Únorové číslo italsko-českého časopisu „Progetto Repubblica Ceca“ vydávané Italsko-českou obchodní a průmyslovou komorou, věnovalo 37. stránku studiu italštiny v České republice organizovanému institucemi mimo gymnázia a univerzity. V obsahu stránky bylo vyzvednuto místo a úroveň, kterou mezi nimi zaujímají kurzy pořádané naší Společností. V tomtéž čísle je věnována dvoustránka (14–15) fotodokumentaci z vánočního Galavečera Italsko-české obchodní a průmyslové komory v jehož rámci byly uděleny místopředsedovi naší Společnosti Rostislavu Pietropaolovi za přínos rozvoji vztahů mezi Itálií a Českou republikou a členu výboru naší Společnosti Giovannimu Usaiovi šéfredaktorovi italsky vydávaného přehledu českého denního tisku na internetu „La pagina“ Zlaté odznaky Komory.
- Po přednášce Jiřího Holuba „K aktuálnímu dění v Itálii“, těsně před parlamentními volbami 9.–10. 4. a komunálními volbami 28.–29. 5., která se konala 16. 3. zveme všechny zájemce na jeho další přednášku „K dění v Itálii po volbách“, která se koná ve čtvrtek 8. června v 18.00 v učebně 24 v 1. poschodí Základní školy v Josefské ul. č. 5 v Praze 1 Malá Strana.
- Vzhledem k velkému úspěchu italského operního smíšeného pěveckého sboru Valtaro, jehož vystoupení na koncertech 19. a 20. září 2005 v Praze pomáhalo zprostředkovat naše Společnost, se nám podařilo zajistit jeho další vystoupení dne 23. června 2006 ve 20.30 při Italském hudebním večeru v Galerii Ludvíka Kuby-Atrium a dne 23. června v 18.00 v Zámecké zahradě v rámci Poděbradského hudebního léta.

OBSAH 1. ČÍSLA XI. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

Rostislav Pietropaolo: Vycházíme již jedenáctý rok	str. 1
Pavel Balcárek: Aldo A. Mola: Biografie Silvia Pellica (1. část recenze)	str. 2
Irena Bukačová „Knihy a lidé“: Italské knihy v českých knihovnách	str. 3
Bohuslava Chleborádová: Odezvy italského umění ve sbírkách teplického muzea (2. část)	str. 6
Cyril Kříž: Po stopách Italů v Plzni	str. 7
Cyril Kříž: Benátské a české sklářství	str. 9
Jiří Pelán: Folgore da San Gimignano	str. 11
Mirka Válková, Irena Bukačová: Český západ a Itálie v roce 2005	str. 12
Eliška Škrobová: Rousínov má nové partnerské město	str. 12
Libuše Čechová: Pražská okouzlení	str. 13
Radomil Eliška: O průběhu dirigentské soutěže Antonia Pedrottiho v Praze	str. 14
Dagmar Koutná: Ozvěny Benátského karnevalu v Praze	str. 14
Pro Vaši informaci	str. 15

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Pavel Balcárek, Irena Bukačová, Libuše Čechová, Radomil Eliška, Bohuslava Chleborádová, Dagmar Koutná, Cyril Kříž, Jiří Pelán, Rostislav Pietropaolo, Eliška Škrobová, Mirka Válková

Technická spolupráce

Jaroslava Lišková, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Pavel Balcárek: Aldo A. Mola: Biografie Silvia Pellica (dokončení recenze)

Irena Bukačová: Alessandro Catalano: Kardinál Harrach aneb boj o svědomí v českých zemích po třicetileté válce (recenze)

Irena Bukačová „Knihy a lidé“: knihy vytištěné italsky v českých zemích

Bohuslava Chleborádová: Odezvy italského umění ve sbírkách teplického muzea (dokončení)

Cyril Kříž: Styky Benátska s českými zeměmi (1. část)

Cyril Kříž: Maršál Radecký, utlačovatel Italů

Eliška Škrobová: Projekt Martinelli

Zuzana Wotkeová: Jazykový koutek – italská přísloví

Kurz Italského jazyka v pobočkách Společnosti přátel Itálie v I. pololetí školního roku 2006–2007

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru kulturních a krajských vztahů MZV ČR vydává:

Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842

Adresa redakce: Brixio 21, 162 00 Praha 6, tel./fax: 235 362 939

Internet: www.sweb.cz/prateleitalie

E-mail: prateleitalie@seznam.cz

Odpovědný redaktor: Rostislav Pietropaolo

Náklad: 700 výtisků, 4× ročně

Sazba a tisk: Firma KELOC PC, spol. s r.o., náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla: 13. března 2006